Tafsiira Suuratu Al-Hadiid-Kutaa 6

Description

Warri sadaqatanii fi karaa Rabbii keessatti qabeenya ofii arjooman mindaa dachaa argatu

إِنَّ ٱلْمُصَّدِّقِينَ وَٱلْمُصَّدِّقَٰتِ وَأَقْرَضُوا۟ ٱللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُضَٰعَفُ
لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٨﴾

â€œ**Dhugumatti, dhiironni fi dubartoonni sadaqatanii fi Rabbiif liqaa gaarii liqeessan, [mindaan isaanii] dachaa isaaniif taâ€™a. Isaaniif mindaa gaariitu jira.**â€• Suuratu Al-Hadiid 57:18

â€œDhugumatti, dhiironni fi dubartoonni sadaqataniiâ€• kana jechuun dhiironni fi dubartoonni namoota haajaa qabanii fi rakkataniif qabeenya isaanii kennan, akkasumas, â€œ**Rabbiif liqaa gaarii liqeessanâ€•** kana jechuun niyyaa qulqulluun, jaalala Rabbii barbaaduun karaa kheeyri (gaarii) keessatti qabeenya isaanii baasan, mindaan kanaa isaaniif baayâ€™ata. Kudhan irraa jalqabe hanga dhibba torba gahuu fi sani ol taâ€™utti dacha dachaa isaaniif taâ€™a.[1] Jecha gabaaban, dhiironnii fi dubartoonni sadaqaa kennatanii fi jaalala Rabbii fi mindaa Isa bira jiru kajeelun qabeenya isaanii karaa Isaa keessatti baasan, mindaan isaanii dacha dachaa isaaniif taâ€™a. Kanaa olitti immoo â€œ**Isaaniif mindaa gaariitu jiraâ€•** Mindaan gaarii fi kabajamaan kunis Jannata.

Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa, â€œ**Rabbiif liqaa gaarii liqeessan**â€• yommuu jedhu, liqatti hajamee osoo hin taâ€™in, nama liqeessuutti tola oolu waan barbaadefi. Akkasumas, namni guddinna mindaa akka beekufi. Rabbiin subhaanahu Dureessa homaattu hin hajamneedha.

Karaa Rabbii keessatti baasun, liqaa gaarii kan jedhameef nama karaa gaarii keessatti qabeenya akka baasu fi arjoomu kakaasuufi. Nama biratti wanta garmalee jaallatamaa taâ€™e keessaa tokko, â€œQabeenyaâ€•. Qabeenya kana wanta nafsee isaa gammachiisuu fi faayda naaf fida jedhee yaadu irratti malee baasu hin barbaadu. Kanaafu, qabeenya inni baasu hin barbaanne kana, â€œLiqaa liqeessi dacha dachaa taâ€™ee siif deebiâ€™aâ€• yoo jedhame, liqeessuuf ni ariifata. Kanaafi, warri baanki seera Islaamaatin hin bulle, liqaa namaaf liqeessuuf ni ariifatu. Sababni isaas, liqaa yoo liqeessan maallaqni dacha taâ€™ee isaaniif deebiâ€™a. Kuni dhala ykn ribaa waan taâ€™eef Islaama keessatti dhoowwamaa (haraama)dha. Garuu bakka dhalaa (ribaa) wanta dachaa namaaf taâ€™u Rabbiin bakka buuse. Wanti kunis sadaqaa fi karaa Rabbii keessatti baasu (liqaa gaariidha). Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa ni jedha:

وَمَآ ءَاتَيْتُم مِّن رِّبًا لِّيَرْبُوَا۟ فِىٓ أَمْوَٰلِ ٱلنَّاسِ فَلَا يَرْبُوا۟ عِندَ ٱللَّهِ ۖ وَمَآ
ءَاتَيْتُم مِّن زَكَوٰةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ ٱللَّهِ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُضْعِفُونَ ٣٩

â€œ**Qabeenya namootaa keessatti akka dhaluuf wanti isin dhala irraa kennitan, Rabbiin biratti homaa hin dhalu. Garuu zakaa irraa Fuulaa Rabbii barbaadun wanti isin kennitan, [isatu isiniif dhala]. Isaan sun mindaan kan isaaniif baayâ€™atuudha.â€•** Suuratu Ar-Ruum 30:39

Kana jechuun dhala niyyachuu fi liqaan qabeenya namootaa keessatti akka isiniif dabalu barbaadun qabeenya irraa wanti isin akka liqaatti kennitan, Rabbiin biratti hin dabalu. Kana irra, Rabbiin ni balleessa. Garuu Jaalala Rabbii barbaadu fi mindaa Isaa kajeelun wanti isin akka zakaa fi sadaqaatti namoota haajaa qabanii fi rakkataniif kennitan, Rabbiin isiniif baayâ€™isa, mindaa dacha dachaa isiniif godha.[2]

Aayan tuni akkana jechuunis ibsamte: â€œNamoonni wanta inni kenne caalaa dachaa godhanii akka isaaf deebisan barbaaduun namni kennaa kenne, namni kuni Rabbiin biratti mindaa hin argatu. Sababni isaas, kennaa kana keessatti jaalala Rabbii hin barbaanne.â€•[3]

Namni kuni mindaa haa dhabu malee badiin isarra hin jiru. Garuu namni liqaa liqeessun liqaan isaa dacha taâ€™e akka isaaf deebiâ€™u barbaadu, badiin isarra jira. Mindaallee ni dhaba, dhala waan nyaatefis ni adabama.

﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦٓ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلصِّدِّيقُونَ ۖ وَٱلشُّهَدَآءُ عِندَ رَبِّهِمْ لَهُمْ
أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ ۖ وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَكَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَآ أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَحِيمِ ١٩﴾

â€œ**Isaan Rabbii fi Ergamtoota Isaatti amanan, isaan sun siddiquun fi Gooftaa isaanii biratti shuhadaaâ€™a, mindaan isaaniitii fi ifni isaanii isaaniif jira. Isaan kafaranii fi aayaata Keenya kijibsiisan immoo isaan sun warra ibiddaati**.â€• Suuratu Al-Hadiid 57:19

Siddiquun jechuun warra iimaanni isaanii guutuu taâ€™e, hojii gaggaarii hojjatan, beekumsa nama fayyadu fi yaqiina (mirkaneefannaa) dhugaa qabaniidha.[4] Jecha gabaaban, siddiquun jechuun amantii, dubbii fi hojii isaaniitin sirritti dhugaa kan taâ€™aniidha. Akka munaafiqotaa dubbii fi hojiin alaa amantii isaanitiin wal hin faallessu. Amaariffaan, â€œá‰ áŒ£á ˆ• áŠ¥á‹•áŠ•á‰°áŠžá‰¹â€• jechuun hiikan. Siddiquun qalbiidhaan shakkii tokko malee dhugaan amanuu, dubbii fi hojii isaanii keessatti dhugaa taâ€™u. Nabiyyootatti aanee sadarkaan guddaan sadarkaa siddiquunati.

Shuhadaaâ€™a hiika lama qaba: 1ffaa-warra ragaa bahan, 2ffaa-warra karaa Rabbii keessatti ajjeefaman.

Hiika kana irraa kaâ€™uun hayyoonni aayah tana ibsuu irratti yaada lama qabu:
1ffaaâ€“ himni â€œwallaziina aamanuâ€¦â€• jedhee jalqabu, â€œhumu siddiquunâ€• jedhu irratti dhaabbata. Kana booda himni lammataa, shuhadaaâ€™a jechuun jalqaba. Akkaata ibsa kanaatti, hiikni aayah akkana taâ€™a: Isaan Rabbii fi Ergamtoota Isaatti amanan, dhugumatti isaan sun warra sirritti dhugaa taâ€™aniidha (siddiquun). Shuhadaaâ€™a (warri karaa Rabbii keessatti ajjeefaman) immoo â€œ **mindaan isaaniitii fi ifni isaanii isaaniif jira.â€•** Kuni ibsa Ibn Abbaas, Masruuq, Dahhak, Muqaatil fi kanneen biroo kennaniidha.

2ffaaâ€“ siddiquun fi shuhadaaâ€™a osoo addaan hin baasin aayan guutuun walitti hidhamuun hima tokko taati. Akka ibsa kanaatti hiikni aayah akkana taâ€™a: â€œIsaan Rabbii fi Ergamtoota Isaatti amanan, isaan sun warra sirritti dhugaan taâ€™anii fi Gooftaa isaanii biratti warra ragaa bahaniidha, mindaan isaaniitii fi ifni isaanii isaaniif jira.â€• Mujaahid fi hayyoonni biroo ibsa kana kennanii jiru.[5]

Warroonni Rabbii fi Ergamtoota Isaatti amanan, addunyaa tana keessatti warra sirritti dhugaa taâ€™aniidha (siddiquun), Guyyaa Qiyaamaa immoo namoota irratti ragaa bahu (shuhadaaâ€™a taâ€™u).[6] Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa ni jedha:

﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَٰكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِّتَكُونُوا۟ شُهَدَآءَ عَلَى ٱلنَّاسِ
وَيَكُونَ ٱلرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا ۗ﴾

â€œ**Namoota irratti raga baatota (shuhadaaâ€™a) akka taatanii fi Ergamaanis isin irratti ragaa bahaa akka taâ€™uuf akka kanatti ummata jiddu-galeessaa isin goone**.â€• Suuratu Al-Baqarah 2:143

Aayah keessatti Rabbii fi Ergamtoota Isaatti amanan jedhee kaasun Yahuudota fi Kiristaanota osoo ifatti hin baasin haala hubatamuun qeeqa. Yahuudonni Ergamtoota hundatti hin amanne. Nabii Muusatti amananii, Nabii Iisaa fi Nabii Muhammaditti kafaran. Kiristaanonnis Nabii Iisaatti amananii garuu Nabii Muhammaditti ni kafaran. Kana jechuun Nabii Muhammad (SAW) Ergamaa Rabbii taâ€™uu hin amanne. Akkasumas, waaâ€™ee Rabbii oltaâ€™aa ilaalchise amantiin isaan qaban badaa kan taâ€™eedha. Kanaafu, yahuudonni fi kiristaanonni warra dhugaa (siddiquun) hin jedhaman. Warri sirritti dhugaan amanan, warra Rabbiitti haala sirrii taâ€™een amananii fi osoo Ergamtoota addaan hin baasin Ergamtoota hundatti amananiidha. Dhugumatti, warri kuni Guyyaa Qiyaamaa namoota irratti ragaa bahuun wanta isaaniif haqa taâ€™uudha.

â€œIsaan kafaranii fi aayaata Keenya kijibsiisan immoo isaan sun warra ibiddaati.â€•

Kana jechuun namoonni Rabbii fi Ergamtoota Isaatti hin amanne, keeyyattota fi ragaalee Isaa akka sobaatti ilaalan, isaan sun warra ibiddaati. Mindaas taâ€™e ifni isaaniif hin jiru. Warri kuni yahuudota, kiristaanota, mushrikootaa fi namoota biroo ni hammata. Zamana Nabiyyii (SAW) keessa mushrikoonni Makkaa haqa isaaniif dhufetti amanuu didan. Yahuudonnis Nabii Iisaa fi Nabii Muhammad Ergamtoota

Rabbii taâ€™uu amanuu didan. Kiristaanonnis wanta Rabbiif hin malle jedhan. Kanarratti dabalatee, Nabii Muhammad (SAW) Ergamaa Rabbii taâ€™uu hin amanne. [7] Zamana kana wanti kana hundarra badaa taâ€™e immoo jiraachu Rabbiitti subhaanahu wa taâ€™aalaa warra hin amanne (eetist). Kunniin hundi yoo hin tawbatin warra ibiddaati. Rabbiin rahmata Isaatiin ibiddaa fi wantoota gara ibiddaatti nama geessan irraa nu haa tiiksu.

Kitaabban wabii:
[1] Tafsiiru ibn Kasiir-7/182-183, Tafsiiru Muyassar-539, Tafsiiru Saâ€™dii-991
[2] Tafsiiru Muyassar-408[3] Tafsiiru ibn Kasiir-6/97, Tafsiiru Xabarii-18/508
[4] Tafsiiru Saâ€™dii-991
[5] Tafsiiru Xabarii-22/413-415, https://www.englishtafsir.com/Quran/57/index.html#sdfootnote34sym, Bidaaâ€™u Tafsiir-3/129-130, Ibn Al-Qayyim
[6] Bidaaâ€™u Tafsiir-3/130, Ibn Al-Qayyim
[7] Tafsiiru tahriir wa tanwiir-27/400

Date Created
January 10, 2020
Author
admin